

Národní plán zavedení eura v ČR

Jan Jedlička

EU Office České spořitelny

EU OFFICE

Česká spořitelna, a.s.

Poláčkova 1976/2

140 00 Praha 4

tel.: +420 261 073 308

fax: +420 261 073 004

EU_office@csas.cz

<http://www.csas.cz/eu>

Petr Zahradník

+420 261 073 019

pzahradnik@csas.cz

Jan Jedlička

+420 261 073 484

jjedlicka@csas.cz

Alena Smolíková

+420 261 073 308

asmolikova@csas.cz

Obsah:

Úvod.....	3
Struktura Národního plánu	3
Další strategické dokumenty k euru.....	3
Základní principy zavedení eura v ČR	4
Harmonogram zavedení eura v ČR	5
Institucionální zabezpečení příprav na euro	6
Základní úkoly příprav na euro v jednotlivých sektorech	7
1. Banky a ostatní finanční instituce	7
2. Veřejné finance a veřejná správa a samospráva.....	8
3. Nefinanční sektor a ochrana spotřebitele	9
4. Legislativní potřeby zavedení eura	10
5. Zdroje informací a komunikace.....	12
6. Informační a statistické systémy	13
Závěr.....	15

Úvod

Se vstupem České republiky do Evropské unie naše země na sebe převzala i **závazek přijmout společnou evropskou měnu euro**. Sice se již účastníme **třetí fáze Hospodářské a měnové unie** (EMU), ale jako země, která má dočasnou výjimku na zavedení eura (trvalou výjimku mají z evropské „sedmadvacítky“ pouze Velká Británie a Dánsko). Naší povinností je usilovat o zavedení eura v nejbližším možném termínu, přičemž podmínkou je splnění nominálních konvergenčních kritérií (tzv. maastrichtská kritéria) a provedení některých legislativních změn.

Kromě splnění těchto kritérií, které po nás požaduje Evropská unie, je neméně důležité zajistit hladké nahrazení koruny eurem i v oblasti technické, institucionální a legislativní. Plán provádění jednotlivých kroků v těchto oblastech je definován v tzv. **Národním plánu zavedení eura v České republice**. Ten byl v polovině dubna schválen vládou a představen veřejnosti.

Národní plán zavedení eura v ČR tak není dokumentem, který by analyzoval výhody a nevýhody vstupu do eurozóny. Spíše se jedná o „kuchařku“, která:

- **popisuje jednotlivé kroky** a změny, které bude nutno provést,
- **stanoví způsoby řešení** těchto změn,
- **doporučuje postupy** orgánům státní správy, územní samosprávy i subjektům mimo státní správu v procesu přechodu na jednotnou měnu euro,
- **stanovuje harmonogram úkolů** a dalších kroků směřujících k zavedení eura v České republice.

Národní plán zavedení eura v ČR rozhodně není statickým neměnným dokumentem, naopak počítá se s jeho **průběžnou aktualizací**. Všechny úkoly vyplývající z procesu přípravy na přijetí eura není možné stanovit a podrobně popsat s předstihem několika let v okamžiku sepsání první verze Národního plánu.

Aktualizace Národního plánu je očekávána zpravidla jedenkrát ročně, v případě zásadní změny strategie našeho přistoupení k eurozóně lze očekávat i mimořádné aktualizace.

Struktura Národního plánu

Národní plán je komplexní dokument o 109 stranách, skládající se ze tří částí:

I. část "Základní informace" - je exekutivním souhrnem národního plánu. Obsahuje základní principy, na kterých bude zavedení eura v České republice založeno, a shrnutí doporučení pro jednotlivé oblasti včetně doporučení národního koordinátora;

II. část "Konkretizace úkolů v jednotlivých segmentech" - obsahuje detailní popis doporučení a opatření v jednotlivých oblastech, jak je zpracovaly pracovní skupiny Národního koordináčního skupiny pro zavedení eura;

III. část - slovník základních pojmů souvisejících s problematikou zavedení eura.

Celý dokument je ke stažení zde: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/eu_plan_zavedeni_eura_31844.html

Další strategické dokumenty k euru

Odpovědné orgány přijaly i další strategické dokumenty týkající se přijetí eura v České republice. Prvním podobným dokumentem byla „**Strategie přistoupení České republiky k eurozóně**“ z října 2003. Tento materiál, který vypracovaly společně ministerstvo financí, ministerstvo průmyslu a obchodu a ČNB, shrnuje základní východiska procesu integrace České republiky do eurozóny a formuluje očekávané pozitivní efekty a možná rizika přijetí eura v ČR. Dokument doporučuje zavedení eura, jakmile pro to budou vytvořeny vhodné ekonomické podmínky, zejména pokrok v nominální i reálné konvergenci české ekonomiky s ekonomikou eurozóny včetně provedení nutných strukturálních reforem. Horizont přijetí eura v ČR odhaduje **mezi roky 2009 a 2010**, což je nyní nesplnitelné.

Dalším zásadním materiálem je „**Konvergenční program České republiky**“, který stanovuje výhled konsolidace veřejných financí tak, aby Česká republika splnila maastrichtská konvergenční kritéria udržitelným způsobem. Jako podklad pro rozhodnutí vlády o okamžiku zavedení eura v ČR slouží každoročně připravovaný materiál ČNB „**Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou**“ vyhodnocující sladění české ekonomiky se stanovenými předpoklady vstupu do eurozóny.

Dokument „**Volba scénáře zavedení eura v České republice**“ byl v říjnu 2006 vypracován Národní koordinační skupinou a schválen vládou. Na jeho základě bylo rozhodnuto, že nejvhodnější variantou přechodu na euro je scénář tzv. velkého třesku, tedy současného zavedení eura do hotovostního i bezhotovostního oběhu v jednom okamžiku.

Za zmínku stojí i materiál „**Institucionální zajištění přijetí eura v České republice**“ z listopadu 2005, na jehož základě byl jmenován Národní koordinátor pro zavedení eura a ustavena Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR.

Základní principy zavedení eura v ČR

Jednorázové zavedení eura – scénář velkého třesku

Již na podzim loňského roku bylo rozhodnuto, že euro se v ČR zavede k jednomu termínu jak v bezhotovostní formě, tak ve formě bankovek a mincí – tzv. **scénář velkého třesku (big bang)**. Alternativní scénář počítající s několikaletou přechodnou dobou mezi zavedením bezhotovostního a hotovostního eura, jaký se uplatnil při zavádění eura ve stávajících zemí eurozóny (kromě Slovinska), byl zamítnut.

Jednorázový přechod na euro by měl být rozdělen **do pěti časových fází**:

Předpřípravná fáze před rozhodnutím o zrušení výjimky pro zavedení eura – ve všech činnostech se používá česká koruna, probíhají technické přípravy na změnu.

Přípravná fáze po rozhodnutí o zrušení výjimky pro zavedení eura a před dnem vstupu do eurozóny – ve všech platbách se používá česká koruna. Nicméně používá se tzv. duální označování cen – ceny v obchodech, údaje na výplatních páskách, na bankovních výpisech apod. jsou uváděny v korunách i v eurech na základě přepočtu podle stanoveného přepočítacího koeficientu. Předpokládaná délka této fáze je přibližně půl roku.

Období duální cirkulace – dnem zavedení eura musí být všechny bezhotovostní platby prováděny v eurech, pro hotovostní platby mohou být používána eura i české koruny. Česká koruna je postupně stahována z oběhu. Obchodníci zákazníkům vracejí pouze eura, pokračuje duální označování cen. Trvání období duální cirkulace bude 2 týdny.

Období od konce duální cirkulace do konce duálního označování cen – ve všech transakcích je používáno výhradně euro, ale pro lepší porovnání cen jsou hodnoty v obchodech i na různých výpisech stále uváděny také v českých korunách. Období bude trvat do konce kalendářního roku, kdy bude euro zavedeno (za předpokladu zavedení k 1. lednu).

Závěrečná fáze zavádění eura – po ukončení povinného duálního označování cen budou veškeré transakce uváděny v eurech. Obchodníci mohou dobrovolně dále uvádět také ceny v korunách, ale nebude to po nich vyžadováno.

Duální cirkulace

Jedná se o krátké období **paralelního oběhu eura a české koruny po termínu zavedení eura**, které bude trvat **dva kalendářní týdny**. Zákonným platidlem ode dne zavedení eura bude euro, bude možno platit i korunovými bankovkami a mincemi, obchodníci ale budou povinni vracet zákazníkům pouze eura. Koruna je tak postupně stahována z oběhu. V bezhotovostním oběhu se od data zavedení eura bude používat výlučně euro.

Kontinuita právních nástrojů

Zavedení eura v České republice neovlivní platnost smluv a jiných právních nástrojů typu právních předpisů, správních aktů, soudních rozhodnutí, apod. **Všechny smlouvy**, které obsahují údaje v českých korunách, **zůstanou po zavedení eura nadále platné**, beze změny žádných jejich částí. Hodnoty v korunách se budou považovat za hodnoty v eurech přepočítané s použitím přepočítacího koeficientu. Zavedení eura v případě smluv či jiných právních nástrojů s pevnou úrokovou sazbou nebude mít vliv na změnu nominální úrokové sazby splatné dlužníkem.

Pravidla pro použití přepočítacího koeficientu

Při převodu (konverzi) korunových hodnot na eura bude možné použít pouze **přepočítací koeficient, který bude stanoven Radou EU** ve zvláštním nařízení (půjde o novelu nařízení Rady č. 2866/1998), nikoliv žádný jiný kurz. Přepočítací koeficient bude stanoven na šest platných číslic a bude vyjadřovat ekvivalent jednoho eura v českých korunách (tedy **1 EUR = XX,XXXX CZK**). Přepočítací koeficient nesmí být zaokrouhlován ani upravován na menší počet platných číslic.

Pravidla zaokrouhlování

Od okamžiku zavedení eura bude nutné považovat odkazy v právních nástrojích na české koruny za odkazy na euro přepočítané podle stanoveného přepočítacího koeficientu. Peněžní částky, které byly stanoveny v korunách, ale které mají být zaplacené v eurech, se **zaokrouhlí na nejbližší eurocent**. U souhrnně účtovaných služeb se zaokrouhlí konečná hodnota, nikoliv jednotlivé položky. Při konverzi korunových hodnot na eura nemohou být požadovány žádné s tím spojené poplatky. Ve zvláště určených případech bude stanoveno **specifické zaokrouhlování**, zejména u daní a poplatků a blokových pokut.

Princip nepoškození občana

Poplatky občanů a daně, pokud se nepřevědou přesně podle stanovených pravidel zaokrouhlování, **se zaokrouhlí směrem dolů, vratky daní a platby státu občanům se zaokrouhlí nahoru**. Jiná pravidla budou platit při platbách a pohledávkách ve prospěch státu, které vznikají z titulu porušení všeobecně platných právních předpisů (např. pokuty či penále), kdy se bude postupovat podle standardních pravidel zaokrouhlování.

Předcházení zvýšení cen, vnímaná inflace, monitoring a kontrola

Zavedení eura nesmí být zneužito jako záminka neodůvodněného zvýšení cen. Vývoj cen bude pravidelně monitorován a dodržování pravidel přepočtu a **duálního označování cen (5-6 měsíců před zavedením eura a 1 rok po zavedení)** bude důsledně kontrolováno. V zemích, které již euro zavedly, se však v období přechodu na jednotnou měnu objevil i fenomén tzv. vnímané inflace ze strany obyvatelstva (zejména u některých položek denní spotřeby), který byl v rozporu s oficiální statistikou. Výše uvedené postupy budou uplatňovány s cílem zabránit jak neodůvodněnému zvyšování cen, tak předcházet i této subjektivně vnímané inflaci.

Minimalizace nákladů

Náklady, které při přípravě na zavedení eura vzniknou jednotlivým subjektům, si **každý subjekt pokryje sám**. Tato zásada platí pro veřejný i soukromý sektor. Rolí státu je poskytnout všem subjektům jasné a včasné informace a doporučení pro přípravu na přechod na euro tak, aby byla zajištěna minimalizace celkových nákladů.

Věcná a finanční odpovědnost

Orgány státní správy a samosprávy budou zodpovědné v rámci svých kompetencí za přípravu příslušných právních aktů. Každý subjekt, včetně subjektů soukromého sektoru, bude **odpovědný za svou organizační přípravu přechodu na euro**, a to včetně přizpůsobení svých informačních a jiných systémů. Takto vzniklé náklady spojené s přípravou na zavedení eura nebudou kompenzovány z veřejných zdrojů.

Harmonogram zavedení eura v ČR

Kapitola věnující se harmonogramu zavedení eura v Národním plánu bohužel vůbec neodpovídá na otázku, kdy bude euro v ČR skutečně zavedeno. **Pracuje pouze s relativním vymezením času**, absolutní časové ukotvení jednotlivých kroků předcházejících zavedení eura v ČR závisí na rozhodnutí vlády a ČNB o termínu vstupu České republiky do systému směnných kurzů ERM II a na schopnosti naší ekonomiky plnit dlouhodobě a důvěryhodně maastrichtská kritéria.

Nicméně z hlediska budoucího nahrazení koruny eurem můžeme identifikovat **čtyři časové etapy**, přičemž nyní se nacházím v té první:

1. etapa – do vstupu do ERM II – probíhají první přípravy změn spojených se zavedením eura a země absolvuje přístupovou proceduru do systému směnných kurzů ERM II s orgány Evropské unie.

2. etapa – od vstupu do ERM II po rozhodnutí o přijetí ČR do eurozóny (členství v ERM II musí trvat minimálně 2 roky) – probíhá komunikační kampaň, příprava a přijímání legislativních změn, úpravy informačních systémů a podobně. Všechny další kroky jsou podmíněny úspěšným pobytem v ERM II (fluktuační koruny vůči euro bez nadměrných výkyvů, vyvarování se devalvaci) a splněním všech maastrichtských kritérií. Na závěr této etapy dojde k následujícím krokům:

- k vydání konvergenčních zpráv Evropské komise a Evropské centrální banky (ECB) hodnotících stupeň udržitelné konvergence,
- k pozitivnímu hodnocení připravenosti České republiky na vstup do eurozóny orgány EU,

- k vydání doporučení Evropské komise Radě EU na zrušení výjimky pro zavedení eura v ČR,
- k rozhodnutí Rady EU o zrušení výjimky pro zavedení eura (hlasováním kvalifikovanou většinou),
- k určení přepočítacího koeficientu stanovujícího fixní kurz CZK/EUR Radou EU přibližně půl roku před vstupem do eurozóny.

3. etapa – mezi rozhodnutím Rady EU o zrušení výjimky pro zavedení eura do dne vstupu do eurozóny – završují se technické přípravy země na vstup do eurozóny. Je zapotřebí:

- zabezpečit potřebné množství eurových bankovek a ražbu mincí pro hotovostní oběh,
- předzásobit ČNB a komerční banky eurovým oběživem (tzv. frontloading),
- zásobit maloobchod eurovým oběživem v rámci sekundárního předzásobení (tzv. subfrontloading),
- aplikovat pravidla o povinném duálním označování cen,
- zajistit přípravu konverze bankomatů a automatů a jiných zařízení fungujících na mince nebo bankovky,
- prohloubit komunikaci s důrazem na ochranu spotřebitele.

4. etapa – po vstupu do eurozóny je třeba:

- aplikovat pravidla o duální cirkulaci a zajistit stahování národní měny z oběhu a její výměnu za euro,
- po uplynutí období duální cirkulace koruny a eura pokračovat ve výměně národního oběživa za euro v centrální bance a v komerčních bankách,
- zajistit dodržování pravidel pro povinné období duálního označování cen,
- sledovat vývoj cenové hladiny a aplikovat pravidla proti zneužívání zavedení eura k navyšování cen,
- pokračovat v komunikaci a vysvětlování změn plynoucích ze zavedení eura.

Institucionální zabezpečení příprav na euro

Z vládního usnesení č. 1510/2005 vyplývá, že institucionální zajištění přijetí eura v ČR má na starosti **Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR** v čele s **Národním koordinátorem** (v současnosti jím je bývalý viceguvernér ČNB Oldřich Dědek). Gestorem řízení a koordinace všech činností souvisejících s přípravou na zavedení eura bylo určeno ministerstvo financí.

Národní koordinátor a Národní koordinační skupina

Centrálním koordinačním a řídicím orgánem podílejícím se na přípravě zavedení eura v České republice je Národní koordinační skupina pro zavedení eura. **Koordinuje a řídí činnost pracovních skupin a dohlíží na plnění Národního plánu zavedení eura v ČR** a efektivní realizaci kroků z něho vyplývajících.

Národní koordinátor pro zavedení eura je zároveň předsedou Národní koordinační skupiny. NKS byla na základě nominací jednotlivých resortů ustavena ke dni 20. února 2006 v tomto složení:

- národní koordinátor pro zavedení eura,
- viceguvernér České národní banky,
- náměstek ministra průmyslu a obchodu,
- náměstek ministra zahraničních věcí,
- náměstek ministra spravedlnosti,
- náměstek ministra vnitra,
- náměstek ministra informatiky,
- náměstek místopředsedy vlády pro evropské záležitosti.

Pracovní skupiny Národní koordinační skupiny pro zavedení eura

Základním předmětem činnosti pracovních skupin je **zpracování příslušné části Národního plánu zavedení eura a poskytování odborných informací** pro strategické rozhodování NKS. Nyní je předmětem činnosti pracovních skupin také **realizace Národního plánu** v příslušných oblastech a příprava jeho pravidelné aktualizace.

Činnost pracovních skupin je řízena a koordinována určenými gestory, kterými jsou úřady příslušných členů NKS. Pro přípravu národního plánu byly zřízeny následující pracovní skupiny s těmito gestory:

- **pro legislativu** – gestorem Ministerstvo spravedlnosti ČR,
- **pro finanční sektor** – gestorem Česká národní banka,
- **pro informatiku a statistiku** – gestorem Ministerstvo informatiky ČR,
- **pro veřejné finance a veřejnou správu** – gestorem Ministerstvo financí ČR,
- **pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele** – gestorem Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR,
- **pro komunikaci** – gestorem Ministerstvo financí ČR ve spolupráci s Českou národní bankou.

Základní úkoly příprav na euro v jednotlivých sektorech

Jednotlivé sektory české společnosti a nutné úkoly, které je čekají v souvislosti s přípravou na euro a jeho vlastním přijetím, jsou pokryty příslušnými pracovními skupinami (PS) podle jejich zaměření:

1. **Banky a ostatní finanční instituce** – PS pro finanční sektor.
2. **Veřejné finance a veřejná správa a samospráva** – PS pro veřejné finance a veřejnou správu.
3. **Nefinanční sektor a ochrana spotřebitele** – PS pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele.
4. **Legislativní potřeby zavedení eura** – PS pro legislativu.
5. **Zdroje informací a zavedení** – PS pro komunikaci.
6. **Informační a statistické systémy** – PS pro informatiku a statistiku.

1. Banky a ostatní finanční instituce

Primárním úkolem tuzemského finančního sektoru včetně České národní banky v procesu přechodu na euro bude **zajistit zavedení evropské měny do hotovostního a bezhotovostního oběhu**. Vzhledem k tomu, že euro bude zavedeno v hotovostní i bezhotovostní formě metodou „velkého třesku“, obě tyto změny se v ČR na rozdíl od prvních dvanácti členů eurozóny uskuteční najednou. Celkové náklady budou proto řádově nižší, neboť některé úkoly se eliminují (např. vést paralelně účty v korunách a eurech po dobu trvání přechodného období). Na druhou stranu se zvyšují nároky na koordinaci a včasné a důkladné splnění všech úkolů.

Hlavní úkoly finančního sektoru v procesu zavedení eura se budou týkat zejména těchto oblastí:

Zavedení eura do hotovostního oběhu

- zajištění **dostatečného počtu eurobankovek** (budou zapůjčeny od některé z bank v rámci Euro systému) a **euromincí** Českou národní bankou,
- **distribuce hotovostního eura** do ekonomiky a předzásobení bank (bude zahájeno tři měsíce před zavedením eura) a nefinančních subjektů (obchody, pošty, provozovatelé bankomatů – bude zahájeno měsíc před zavedením eura),
- **stažení české koruny z oběhu** – výměna korun za eura v ČNB, komerčních bankách a dalších vybraných subjektech bude bezplatná do minimálně šesti měsíců od zavedení, poté pouze v ČNB. Mince zde bude možno směnit až do pěti let od konverze, u bankovek se počítá s dlouhým obdobím v řádu desítek let.

Zavedení eura do bezhotovostního platebního styku

- **konverze účtů**, platebních karet a dalších produktů – šeky, úvěrové produkty, akreditivy, záruky, směnky,
- povinný vstup ČNB do evropského **platebního a zúčtovacího systému TARGET** vedeného Evropskou centrální bankou, úprava domácího systému CERTIS,
- vstup do **Jednotné eurové platební oblasti** (SEPA),
- změna **nastavení bankomatů a platebních terminálů** u obchodníků.

Adaptace bankovního sektoru a dalších subjektů finančního trhu na jednotnou evropskou měnu

- **konverze cenných papírů** a dalších instrumentů finančního trhu – nominální hodnoty v korunách se přepočítají na eura přepočítacím koeficientem a zaokrouhlí,
- adaptace tržních akciových a dluhopisových **indexů**,
- **nahrazení referenčních sazeb** – Pribor nahradí Euribor, 2W repo sazbu ČNB nahradí Main Refinancing Operation Rate ECB),
- **konverze informačních systémů** subjektů finančního sektoru,
- **duální oceňování** u výpisů z účtů, ceníků finančních institucí, ve všeobecných podmínkách.

Příprava ČNB na zavedení eura

- z hlediska **zavedení eura do hotovostního i bezhotovostního** platebního styku,
- zabezpečení **měnově-politických funkcí účastí v Eurosystemu** – v okamžiku zavedení eura se ČNB stane součástí Eurosystemu, který je složen z Evropské centrální banky a centrálních bank zemí, které zavedly euro,
- **převedení některých kompetencí** z České národní banky na Evropskou centrální banku –v oblasti měnové politiky, pravomoci související s emisí oběživa,
- z hlediska výkonu **funkce regulace a dohledu** nad finančním trhem.

Provedení nutných změn v legislativě týkajících se finančního sektoru

- **úprava statutu České národní banky**,
- **obecný zákon o přijetí eura**,
- **speciální právní normy platné pro finanční sektor** upravující tyto oblasti: (i) přepočet částek na eura (vztahující se k základnímu kapitálu, sankcím), (ii) odstranění vzniklých nekompatibilit (při rozporu české legislativy s evropskými nařízeními).

2. Veřejné finance a veřejná správa a samospráva

Kromě zabezpečení schopnosti vlastní činnosti vytvoří orgány státní správy v souvislosti se zavedením eura také pravidla pro soukromý sektor, samosprávy a občany. Proto je nezbytné, aby stát poskytl **jasnou a kvalitní metodiku** s dostatečným předstihem tak, aby všechny subjekty mohly začít s přípravou na euro v dostatečném předstihu a potřebné investice mohly rozložit v co nejdelším období.

Z pohledu veřejných financí a veřejné správy se zavedení eura v České republice projeví zejména v následujících oblastech:

Státní rozpočet, rozpočty územních samospráv a státní fondy

- v **euro budou vyjadřovány všechny peněžní hodnoty**, které se používají při sestavování a realizaci státního rozpočtu a státního závěrečného účtu, které vyjadřují finanční vztahy státního rozpočtu k rozpočtům krajů a obcí,
- rovněž rozpočty územních samospráv, státních fondů a jiných fondů, které jsou součástí veřejných financí a vládního sektoru **budou vyjadřovány v euro**.

Správa státního dluhu a finančního majetku státu

- **převedení hodnoty státních dluhopisů** a všech ostatních státních závazků,
- **převedení hodnoty finančních aktiv státu**.

Účetnictví, výkaznictví, daně, cla, mzdy a platy

- účetní závěrka za **účetní období v roce před přijetím eura (€ -1) bude vyjádřena v Kč i EUR**, všechny subjekty (i ty, jejichž hospodářský rok se nekryje s kalendářním) budou mít nařízeno sestavit účetní závěrku k 31.12. roku € -1,
- daňová přiznání za rok € -1, která se budou podávat v roce €, **budou vyjádřena v korunách, výsledná daňová povinnost bude přepočítána na eura** a zaplácena v eurech,

- **cla** budou přepočítána z korun na eura standardním přepočítacím koeficientem, u **místních poplatků** je pravděpodobnější nové vyměření v eurech, než přepočet koeficientem,
- u platových předpisů budou **tabulkové platy přepočítány koeficientem a zaokrouhleny nahoru**,
- na výplatních páskách budou hodnoty v korunách i euro uváděny po celou dobu duálního oceňování (5-6 měsíců před zavedením eura a 1 rok po zavedení).

Ceny a cenová politika

- úkolem cenových orgánů bude **příprava nezbytných změn v oblasti cenové regulace a cenové kontroly** včetně sankcí,
- důležitá bude spolupráce s organizacemi na ochranu spotřebitele a komunikace opatření, která budou mít za cíl zjednodušit orientaci v cenách uvedených v euru a **zamezit zneužití zavedení eura ke zvyšování cen**.

Sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění

- v **systemech sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění** bude nezbytné provést přepočet příspěvků (pojistné), dávek a vyměřovacích základů do minulosti,
- **základní výměra důchodů** k 1.1. roku € bude stanovena již v eurech,
- u veřejného zdravotního pojištění bude potřeba **přepočíst hodnotu bodu za jednotlivé zdravotnické výkony**, patrně bude muset být stanovena na více desetinných míst (hodnota bodu v korunách je totiž nízká a zaokrouhlení by ji hodně ovlivnilo).

Konverze informačních systémů

- přechod na euro bude zohledněn i ve veškerých **informačních systémech** využívaných orgány státní správy, územní samosprávy a fondů sociálního a zdravotního pojištění,
- konverze musí být **koordinovaná v rámci celé veřejné správy**,
- vzhledem k časové náročnosti úprav informačních systémů je důležité, aby byla k **dispozici podrobná metodika** a aby byly úpravy **koordinovány v rámci celé veřejné správy**.

3. Nefinanční sektor a ochrana spotřebitele

Cílem postupů v oblasti nefinančního sektoru a ochrany spotřebitele je připravit podnikový sektor na zavedení eura, ulehčit a zjednodušit občanům přechod na euro a především **chránit spotřebitele před neodůvodněnými cenovými důsledky konverze cen na eura**. Ze zkušeností některých zemí eurozóny vyplývá, že maloobchod sehrál klíčovou roli při přechodu na euro – veřejnost využila k výměně měny obchod výrazně častěji než bankovní sektor.

Povinnosti a doporučení pro přípravu podniků a základní pravidla pro ochranu spotřebitelů Národní plán zavedení eura v ČR prezentuje v těchto oblastech:

Konverze cen a duální označování cen

- jednorázově ke dni zavedení eura v České republice dojde k **přepočtu cen z českých korun na eura** podle stanoveného přepočítacího koeficientu,
- zhruba půl roku předem (1 měsíc po stanovení přepočítacího koeficientu) a rok po zavedení eura však budou mít obchodníci a poskytovatelé služeb zákonnou povinnost jak na cenovkách a v cenících, tak při uvádění celkových částek na účtenkách či výpisech z účtu atd. **vyjádřit příslušné peněžní hodnoty jak v korunách, tak v eurech**,
- povinnost duálního označování cen se bude vztahovat **na fyzické i právnické osoby**, přesný rozsah zahrnutých sektorů bude upřesněn v dalších aktualizacích Národního plánu,
- celý systém bude nastaven tak, aby duální oceňování u podnikatelů **nevyvolalo nadměrně vysoké náklady** a zároveň splnilo očekávání vůči občanům.

Duální cirkulace

- po krátké období 2 týdnů budou v oběhu obě měny, přičemž status zákonného platidla má euro, koruna se bude z oběhu postupně stahovat a **vracení hotovosti bude prováděno již jen v eurech**.

Etika přechodu na euro

- **morálka a slušné chování** zainteresovaných stran je nezbytným předpokladem pro důvěru mezi obchodníky/podnikateli a spotřebiteli,
- pro prosazení etických pravidel bude vhodné přijmout **dohodu mezi organizacemi spotřebitelů** na straně jedné a **profesními sdruženími a podniky z oblasti obchodu a služeb** na straně druhé, jejíž předmětem bude dobrovolný závazek (tzv. fair-pricing agreement), že v etapě přechodu na euro se používá výhradně přepočítací koeficient a pravidla zaokrouhlování.

Monitoring cen, kontrola a řešení sporů

- monitoring musí poskytovat exekutivě a současně podnikatelské i spotřebitelské sféře **nezbytné informace pro průběžné systematické hodnocení** a eventuální usměrnění průběhu přechodu na euro,
- k monitoringu budou využívána nejen standardně probíhající **šetření a průzkumy**, ale i nadstandardní (jednorázové, dočasné) šetření a výzkumy v oblastech, které předchozí zdroje neposkytují,
- **dozor nad pravidly, podmínkami a náležitostmi konverze** a také nad následnými souvisejícími povinnostmi (např. duální oceňování, informační povinnosti) bude zahrnut do pravidelné kontrolní a dozorové činnosti příslušných orgánů státní správy v oblasti dozoru a ochrany spotřebitele.

Hlavní podnikové aspekty přechodu na euro

- úspěšný přechod na euro bude záviset na tom, jak **podnikatelské subjekty zvládnou úlohy** spojené se zavedením eura – zejména konverzi cen, duální označování cen, konverzi podnikového výkaznictví a informačních systémů, informační strategii, cenovou stabilitu, apod.,
- podle zahraničních zkušeností přechod na euro proběhl hladce tam, kde ve velkých a středních firmách či institucích byla určena **osoba odpovědná za přechod na euro**,
- **malé podniky a mikropodniky nemají dostatečné kapacity**, které lze vyčlenit na řízení přechodu na euro, podpůrnou roli by zde měla proto sehrát zejména informační místa pro podnikatele a finanční instituce,
- podniková sféra by měla dopředu počítat s **nutností investic do přizpůsobení** podnikového výkaznictví, počítačových systémů, software/hardware pro zpracování dat a v neposlední řadě také do školení zaměstnanců.

4. Legislativní potřeby zavedení eura

Nahrazení české koruny eurem a z toho plynoucí důsledky musí být samozřejmě upraveny v právním řádu České republiky. Cílem legislativního procesu je zavést euro jako zákonné platidlo v České republice a za tím účelem přijmout ucelený systém obecně závazných právních předpisů v jednotlivých oblastech domácího právního řádu. Tento systém bude tvořen jednak **novými právními předpisy a jednak novelizovanými stávajícími právními předpisy**.

Stěžejní zásadou je zachování všech práv a závazků v té podobě, v jaké byly založeny před dnem zavedení eura v České republice.

Obecný zákon

Obecný zákon o zavedení eura bude **hlavním právním předpisem České republiky**, který vytvoří předpoklady pro zajištění hladkého přechodu na novou měnu v ČR. Bude navazovat na základní nařízení ES týkající se zavedení eura (viz box níže). Obsahem obecného zákona, jenž začne platit dnem přijetí eura, budou opatření související se zavedením eura jako zákonného platidla v ČR, a to zejména:

- **odkaz na přepočítací koeficient** a způsob přepočtu z koruny na euro (případně na jiné měny),
- hlavní **principy zaokrouhlování**,
- konverze cen a **duální označování cen**,
- způsob **konverze peněžních prostředků na bankovních účtech**,
- způsob **konverze cenných papírů** a ostatních investičních nástrojů,
- záruku **neměnnosti dříve uzavřených právních závazků**, správních a soudních rozhodnutí v souladu s principem kontinuity právních nástrojů,
- pravidla pro **výměnu oběživa**,

- kontrolu a dohled nad dodržováním tohoto zákona a sankce pro případ jeho porušení nebo nedodržení.

Zákon o České národní bance

- zákon zabezpečí přenesení některých rozhodovacích pravomocí, zejména z oblasti měnové politiky, na Radu guvernérů ECB,
- podle zákona bude měnová politika, která se bude provádět v České republice, měnovou politikou EU stanovenou s ohledem na cenovou stabilitu v Evropské unii, resp. v zemích, které zavedly euro jako svou měnu,
- zákon bude upravovat i zapojení ČNB do Evropského systému centrálních bank při vydávání bankovek a mincí v eurech a zajišťování jejich oběhu.

Ostatní nové a novelizované právní předpisy

- Právní předpisy, které bude potřeba novelizovat nebo nově přijmout, jsou rozděleny do dvou základních skupin podle potřebného data nabytí jejich účinnosti:
 1. skupina – bude obsahovat předpisy, které nabudou účinnosti nejpozději dnem zavedení eura s tím, že některá jejich ustanovení nabudou účinnosti dříve (v období 5 až 6 měsíců před zavedením eura) - kromě Obecného zákona a nového zákona o ČNB se bude jednat o úpravu duálního stanovování cen (pokud nebude obsažena v Obecném zákoně),
 2. skupina – půjde o novely právních předpisů, které je nutno změnit s účinností ke dni zavedení eura a které z důvodu vyšší právní jistoty a praktických dopadů nelze překlenout Obecným zákonem nebo přímo použitelnými nařízeními EU (např.: daňové zákony, právní předpisy v oblasti účetnictví, sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění a další právní předpisy, které určí jednotlivé resorty).
- Obecně platí, že zákony by měly projít legislativním procesem a být platné minimálně rok před zavedením eura.

BOX: Přehled legislativy týkající se zavedení eura včetně judikatury

Zrušení výjimky pro zavedení eura, kterou má Česká republika na základě čl. 4 Aktu o podmínkách přistoupení a čl. 122 Smlouvy o založení ES, bude znamenat, že pro Českou republiku se stanou závazná další ustanovení Smlouvy, která se týkají pouze států eurozóny. V oblasti sekundárního práva EU v současné době upravují zavedení eura a jeho používání především tři základní nařízení Rady přijatá v letech 1997 až 1998 v souvislosti se zavedením eura. Tato nařízení byla následně novelizována z důvodu rozšíření eurozóny o Řecko a v souvislosti s rozšířením EU od 1. 5. 2004 a dále se vstupem Slovinska do eurozóny.

Konkrétně se jedná o:

- Nařízení Rady č. 1103/97/ES o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura, ve znění nařízení Rady č. 2595/2000/ES, které upravuje některé soukromo-právní aspekty zavedení eura, zejména princip právní kontinuity smluv a jiných právních nástrojů, a dále stanoví pravidla pro použití přepočítacích koeficientů mezi eurem a národními měnami a pravidla pro zaokrouhlování.
- Nařízení Rady č. 974/98/ES o zavedení eura, ve znění nařízení Rady č. 2596/2000/ES, nařízení Rady č. 2169/2005/ES a nařízení Rady č. 1647/2006/ES. Toto nařízení je z hlediska přechodu z národních měn na euro klíčové. Původně upravovalo zavedení eura v zemích, které vstoupily do eurozóny v tzv. první vlně od 1. 1. 1999, avšak vzhledem k dalším budoucím rozšiřováním eurozóny byla provedena poslední novelizace nařízením č. 2169/2005/ES zejména ve dvou směrech: formální změnou byl přesun seznamu zemí, které zavedly euro, do přílohy. Tím se zjednoduší budoucí novelizace tohoto právního aktu, jelikož nebude nutno zasahovat do vlastního textu nařízení. Po věcné stránce citovaná novela nařízení přihlíží k tomu, že euro již existuje, a doplňuje dva další scénáře postupu při zavedení eura, které umožňují vyhnout se dosud povinnému přechodnému období.
- Nařízení Rady č. 2866/98/ES o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro, ve znění nařízení Rady č. 1478/2000/ES a nařízení Rady č. 1086/2006/ES. Toto nařízení je třeba novelizovat, resp. doplnit, v případě každého rozšíření eurozóny, kdy je zároveň každému novému státu eurozóny stanoven přepočítací koeficient.

5. Zdroje informací a komunikace

Kapitola „Zdroje informací a komunikace“ Národního plánu zavedení eura v ČR se zabývá **popisem informační a komunikační kampaně**, jejímž cílem bude přispět k hladkému a bezproblémovému přechodu z české koruny na euro. Každý občan, soukromá i veřejná sféra bude muset být včas, správně a v dostatečném rozsahu informován o všech skutečnostech, které pro něj ze zavedení eura vyplynou. Informační kampaň bude mít informační a vzdělávací charakter.

Hlavní cíle informační a komunikační kampaně

1. vysvětlení, že **přijetí eura je závazek vyplývající z našeho vstupu do EU**,
2. **informování o všech aspektech přijetí eura** a nástrojích k minimalizaci rizik spojených s jeho přijetím,
3. **informování o harmonogramu zavádění eura** (včetně mechanismu ERM II), **o datu přijetí eura** (až o něm bude rozhodnuto), možnostech výměny mincí a bankovek, apod.,
4. **seznámení se závazným přepočítacím koeficientem** (až bude vyhlášen), s mechanismem přepočtu cen, platů, důchodů a všech dalších příjmů a výdajů, včetně zaokrouhlování,
5. vysvětlení rozdílů mezi **obdobím duálního označování cen a duální cirkulace**, včetně výhod těchto nástrojů v procesu zavádění eura,
6. **seznámení s opatřeními přijatými na ochranu spotřebitele**, se systémem dvojího označování cen a cenových kontrolních mechanismů,
7. **zmírňování obav ze zdražování**, které by bylo způsobeno zavedením eura,
8. seznámení s faktem, že ke dni zavedení eura **přestává být koruna česká národní měnou**,
9. **seznámení s euromincemi a eurobankovkami**, jejich ochrannými prvky, vysvětlování společných a rozdílných znaků eurooběživa (bankovky stejně pro všechny země eurozóny a mince s národní stranou).

Cílové skupiny kampaně

1. **Občané – hlavní adresáti kampaně, v různých rolích** (spotřebitelé, zaměstnanci, důchodci apod.), se zvláštním zaměřením na:
 - děti a žáky, studenty,
 - pedagogy,
 - znevýhodněné skupiny (nízkopříjmové rodiny, zdravotně a sociálně znevýhodněné osoby, dlouhodobě nezaměstnaní, senioři apod.),
 - příslušníky národnostních menšin,
 - cizince a krajany v zahraničí.
2. **Soukromá sféra** – v souvislosti s přípravou činností na novou měnu, se zvláštním zaměřením na:
 - živnostníky a podnikatele,
 - malé a střední podniky,
 - neziskové organizace.
3. **Veřejná správa** – v souvislosti s výkonem jejich působnosti, se zvláštním zaměřením na
 - kraje, města a obce.

V informační kampani budou hrát významnou úlohu **zprostředkovatelé informací**. Jsou to zejména:

- spotřebitelské organizace a profesní sdružení, svazy, komory či asociace,
- finanční instituce,
- média,
- velké podniky,
- orgány státní správy,
- kraje, města a obce,
- ostatní subjekty – pošta, ČD, autobusoví dopravci, ČSA, nemocnice, apod.

Nástroje komunikace

Nástroje komunikace budou využívány s ohledem na příslušnou cílovou skupinu. Jedná se zejména o:

- **internetové informační stránky** k zavádění eura v ČR,
- **komunikační nástroje v rámci informování o evropských záležitostech** (webový portál Euroskop, časopis Eurokurýr, informační Eurocentra a bezplatný telefon Eurofon),
- **komunikační nástroje zastoupení Evropské komise v ČR** (síť Europe Direct) a další dostupné komunikační nástroje,
- **PR aktivity** jednotlivých institucí,
- **tištěné materiály produkované Evropskou komisí i vlastní** (do každé školy, domácnosti, dopravních prostředků, apod.),
- **placená inzerce** v médiích jako zdroj nezkrášených informací,
- **informační kampaň v médiích**,
- **audiovizuální a multimediální materiály** – videokazety, CD, DVD, především určené územním samosprávám a vzdělávacím institucím,
- **odborné konference**, přednášky, školení a semináře,
- **reklamní předměty**,
- **zvláštní akce, např. Den eura** – happening pro širokou veřejnost na začátku intenzivní části kampaně (zhruba sto dní před zavedením eura).

V rámci kampaně bude zvoleno **národní logo a slogan zavedení eura**, které budou v informační kampani využity společně s logem zavádění eura Evropské komise a Evropské centrální banky. Součástí příprav a vyhodnocování informační kampaně budou též pravidelné průzkumy veřejného mínění.

6. Informační a statistické systémy

Vzhledem ke stále rostoucí roli informačních technologií a informačních systémů a závislosti společnosti na těchto systémech byla tato oblast v Národním plánu vyčleněna do speciální kapitoly. Díky rychlému pokroku v IT (např. informační systémy mají průměrný životní cyklus 5 let) **je zapotřebí již nyní počítat při nákupu či tvorbě informačních systémů** a obecně informačních technologií s tím, že se během několika let stane národní měnou euro.

Změna zasáhne především všechny **ekonomické informační systémy a informační systémy určené ke správě účtů** podniků či orgánů veřejné správy. Změna také nepřímo ovlivní všechny nástroje určené ke zpracování a nakládání s finančními informacemi, tedy hlavně software. Zavedení eura bude mít ovšem vliv také na určité druhy hardware (např. u IT využívaných v pokladnách nebo u tiskáren cenovek a čteček na zboží).

Opatření pro ministerstva, ostatní ústřední orgány státní správy a místní samosprávy

Hlavním úkolem je zmapování současného stavu informačních systémů zahrnutých institucí s ohledem na provázanost těchto systémů s přechodem na euro a se souvisejícími legislativními změnami. Zároveň je nutné **stanovit obecnou metodiku**, podle které by měly orgány veřejné správy při přechodu na euro postupovat.

V této oblasti je také nutno **zohlednit úzkou provázanost informačních systémů** na agendy jednotlivých úřadů a obecně na celkový chod těchto úřadů. V oblasti statistiky bude probíhat **úzká spolupráce s Českým statistickým úřadem**.

Harmonogram transformace informačních systémů (IS):

- **období do € -3** (do tří let před zavedením eura) – provést revizi existujících finančních IS a určit, které je potřeba pro přijetí eura přizpůsobit,
- **období do € -2,5** – vypracovat plán konverze a úpravy finančních IS,
- **období do € -2** – provést samotnou konverzi finančních IS,
- **období do € -1** – testování a doladování upravených finančních IS,
- **období €** – spuštění finančních IS pracujících s eurem jako domácí měnou.

Opatření pro zavedení eura v podnikatelské sféře

Také v podnikatelské sféře bude nejdůležitějším úkolem **zmapování současného stavu IS** s ohledem provázanosti těchto systémů s přechodem na euro a s případnými legislativními změnami. Zároveň je potřeba vypracovat obecná doporučení, která podnikatelskou sféru včas připraví na přechod na euro. V rámci podniku zde bude nezanedbatelná role podnikového euro koordinátora.

Pokud je informační systém propojen na IS jiného podnikatele, je potřeba **zajistit jeho kompatibilitu i po přechodu na euro**. V oblasti IT bude potřeba zohlednit řadu změn, například v oblasti fakturace, účetnictví, finančního řízení, převodu tabulkových procesorů nebo rozdílů při zaokrouhlování.

Technický převod korun na eura se v podnikové sféře dotkne zejména:

- **zhodnocení použitelnosti softwarového vybavení,**
- **prověření kapacity hardwarového vybavení,**
- **přizpůsobení a nákupu softwarového vybavení.**

Uvedené změny musí zohlednit požadavky, které plynou ze změn v procesech finančního řízení podniků, odbytu, nákupu a práva. V platebním styku se změny dotýkají účtování faktur a oběhu hotovosti ve vazbě na elektronické registrační pokladny.

Popis nejdůležitějších úkolů

- **Identifikace informačních systémů, které postihne přechod na euro** – zpravidla se jedná o IS pracující s finančními informacemi v české měně (zejména elektronické platební systémy, účetní systémy, fakturační systémy, systémy personální agendy, programy finančního plánování, programy sledování nákladů, bankovní systémy, včetně systémů ČNB, apod.
- **Stanovení zodpovědné osoby za přechod na euro v instituci/podniku** – měla by vypracovat analýzu IS s potenciálním dopadem přechodu na euro. Jeho hlavní úlohou však bude koordinace tohoto celého procesu, neboť bude zapotřebí v pevně stanoveném termínu provést souběžné úpravy více IS, které jsou navíc spolu navzájem provázané.
- **Sledování vzájemné propojenosti systémů** (vnitřních i vnějších) – definovat systémy, kterých se to týká, jejich kvalitu po logické technologické stránce pro strategii přechodu na euro. V případě nižší kvality IS je třeba vykonat celkové změny.
- **Určení priorit** – je nevyhnutelné brát na zřetel důležitost a komplexnost IS, důležité systémy organizace pro přechod na euro mají vyšší prioritu, komplexní systémy vyžadují víc času na konverzi.

Náklady a rizika přechodu na euro

1. **Náklady** – jedná se zejména o jednorázové náklady spojené s konverzí koruny na euro, neboť mnohé IS tuto konverzi neumí. Odhad eliminace tohoto problému je 2-3 roky, postupnou úpravou a aktualizací IS. Tyto náklady jsou závislé na velikosti subjektu, druhu činností a schopnosti přizpůsobit se legislativním změnám. Pozdní definování úprav IS znamená tlak na urychlené provedení změn a z toho plynoucí vyšší cenu úprav.
2. **Rizika** – mezi nejvýznamnější patří:
 - podcenění náročnosti změn IS z hlediska času, pracnosti a financí,
 - zpožděné metodické postupy vyplývající z novelizované legislativy,
 - nedostatek profesionálně zkušených lidských zdrojů,
 - neexistence testovacího prostředí pro testování úprav za ostrého provozu,
 - zastaralé hardwarové a softwarové vybavení organizací neumožňující vykonat potřebné úpravy.

Závěr

První zveřejněná verze Národního plánu zavedení eura v České republice je **spíše technickým dokumentem**, jehož cílem je poskytnout tuzemským subjektům (státní správa, municipality, privátní podnikatelská sféra, občané, neziskový sektor) **doporučená vodítka, postupy a návody**, které jim umožní lépe zvládnout přípravy a samotný přechod z české koruny na společnou evropskou měnu euro.

Obsahuje rovněž **praktické informace, které zajímají každého z nás**: v jakém předstihu bude oznámen konverzní poměr, jaký scénář přechodu na euro bude zvolen, jak dlouho budou v oběhu obě měny, po jakou dobu budou ceny vyjadřovány v obou měnách, kde a jak dlouho bude možné měnit koruny na euro, jak bude přechod na euro ošetřen z legislativního hlediska, apod.

Národní plán obsahuje i **očekávaný časový harmonogram kroků spojených s přechodem na euro**. Bohužel je však vyjádřen v relativní podobě, nikoliv absolutně – s přesně stanovenými daty. **Oficiální termín vstupu do eurozóny tak stále neznáme**, k dispozici jsou pouze odhady odpovědných institucí, které většinou operují s rokem 2012. Nicméně právě jasné stanovení závazného okamžiku přechodu na euro by velice usnadnilo pozici privátní podnikatelské sféry, pro kterou je z důvodu víceletého plánování a potřebných úprav informačních systémů důležité definování zřetelné časové kotvy v dostatečném časovém předstihu. Určení termínu s několikaletým předstihem může vytvářet i tlak na provedení fiskálních a strukturálních reforem.

Útěchou ale zůstává, že stanovení termínu a poté jeho zrušení z důvodu neschopnosti realizovat potřebné reformy, je přeci jenom horší varianta.